

KIS-538 – Gl. **provision** er Jederezh

(YBAN da JC – 08 04 96)

War-lerc'h va *Geriadur an armerzh* (GEAK.) e oan mennet d'ober un dra bennak a-zivout ar Jederezh. Klevet 'm eus anv eus ur *Framm hollek ar jederezh* nevez ha karout a rafen bezañ dalc'het en taol. Ouzhpenn se e'm boa lakaet e brezhoneg an hini diwezhañ (war c'houlenn Olier AR MOGN, war-benn sevel danevelloù bloaz Skol Uhel ar Vro. N'ouzon ket penaos eo bet dedalvezet pezh a'm boa daveet dezhañ).

Nevez 'zo on bet galvet gant Tepot GWILHMOD eus Brest, jeder a vicher war a hañval, o c'houlenn va skoazell. Ur broud evit va lakaat da ersaviñ. Ha prest e vefes da geveleriñ ganin da sevel un dra bennak a-zivout ar Jederezh ? Ar pezh a c'houlennfen diganit eo da skoazell, da gentañ penn, evit sklaeriañ meizadoù 'zo, donaat krefen 'zo ha dre vras teurel ur sell war zisoc'h va labour — sell an arbennigour, anat eo.

Evit reiñ dit ur skouer : TP a gareze ar Br. **pourvezad** evel kevatal da Gl. *provision*. Evitañ ne glot ket, rak kavout a reer ivez Br. **pourvezadur** (Gl. *fourniture*), Br. **pourvezer** (Gl. *fournisseur*), Br. **pourveziñ** (Gl. *fournir, approvisionner, ravitailler...*) Hag eñ kinnig Br. **arboellad**, oc'h ouzhpennañ ez eo ar *provision* arc'hant arboellet, espernet. War an tomm er pellgomz 'm eus arbennet outañ emañ gant Br. **pourvez**, **pourveziñ** an erdal ledanañ, hag e oa tu da bourveziñ meur a dra : bitailh, boued, koad, arc'hant ha... joa, vertuz zoken, hervez an testennoù kozh ! Arbennoù all zo evel just, donoc'h ha boniekoc'h. Da gentañ, arabat ankouaat ez eo ar reizhiad jederezhel c'hall zo bet alf hon labour. Da'm soñj e tlefed bremañ keinañ ouzh ur reizhiad europat, tonket da zistroadañ an hini en arver er riez-mañ. En alamaneg. e komzer eus *Rückstellung, Rücklage*. An alamaneg ne lavar ket *Ersparnisse, Spargelder, Sparbetrag*. Anv zo kentoc'h a lakaat arc'hant “a-dreñv”, *Geld zurücklegen, Rücklage* kevatal da Br. *mirad*, Gl. Sz. *réserve, reserve*. Bremañ, er jederezh arnevez, ne vez ket mui sellet ar *miradoù* pe ar *pourvezadoù* evel arc'hant espernet, arboellet. Kement-se a selle kentoc'h ouzh an arboellerezh tiegezhel a wechall. E saozneg emañ *provision, funds*, ma n'eo ket *reserve (reserve for doubtful debts*, da skouer), troet alies e galleg gant *prévision* zoken. Klasket 'm eus chom tost gant ar Br. **pourvezad** d'ar Sz. Gl. *provision* — evit ur wech e pegen ouzh an

etrevroadeg ! A zo muioc'h ez eo kalvezel rik ar pourveziñ ur gont, n'eus met da welout an despizadurioù el levrioù arbennikaet :

“ Pourveziñ, pourvezad : enskrivañ, dre gredekaat ur gont ventel (fred pe diwan) ha dre zleekaat ur gont karg (derannad), ur paouradur dargouezhek, diwar ur mad o tiskwerzhañ, o traolañ, pe diwar gerzh an aferioù. Dleoù eo koulz lavarout ha sellet e vez outo evel kargoù. *Endalc'het e vezer d'ober pourvezadoù, buzad pe get* ” *Lexique de gestion*, Dalloz 1991 (stouedoù ganin).

Tu a ve da arguziñ evit a sell ar Gl. *provisions réglementées*, a ampar evit an embregerezh miradoù ha lakaet neuze er ventel dindan ar penn "kevalaoù piaouel". Pezh zo karezadus meurbet, eme *Lexique* Dalloz, gant gwir abeg rak enno ez eus telloù kuzh, eleze dleoù kuzh. Kement ha ken bihan ma ne'm boa ket degemeret an hemoneg *arboellad* gant ar ster arbennik Gl. *provision*. Ne welan ket penaos e c'haller ober arboelladoù, pa na vez buzad ebet ! Er c'hontrol : ar pourvezadoù zo kargoù, evel an traoladoù (Gl. *amortissement*). Miret 'm boa **arboellad** gant e ster boas Gl. *épargne, économie*. Bezet a vezo, pell emeur gant meizadur arnevez an embregerezh diouzh arboellerezh henvoazel an tiegezhioù, ha n'eo ket souezh e chomfe azaouezherion bed an 19t kantved stag ouzh termenoù blaz an amzer wechall ganto, evel valleeg *arboellouriezh, espernouriezh...* Met mar kavont gwell *konterezh*, pe c'hoazh *koñcherezh*, eget *jederezh...*

(JC da YBAN – 21 08 96)

O welout pinvidigezh danvez LAVAR 09 war ziskiblezhioù 'zo evel ar Vezekniezh pe ar Boelloniezh h. a. e kavan ez eo mallus pleustriñ war hanc'herieg ar Jederezh en hevelep doare. Stagomp gant al labour neuze !

Br. **pourvezad**, Gl. *provision*. Ha mat eo an droidigezh-se pa c'haller arverañ Br. **arboellad** en un doare reizh evel kevatal da Gl. *provision* e saviadoù 'zo, da skouer e hini un tiegezh ? Ur gudenn gemplezh eo a vez diskoulmet er yezhoù implijet bras evel ar galleg pe ar saozneg dre un arver puilh eus ar ger. An arver-se a ro e ster d'ar ger : bep tro ma komz un arbennigour eus *provision* e vez meizet gant ar re all petra emeur o venegiñ hervez ar c'hemperzh. Da lavarout eo ez eo an arver-se a zezverk erdal ar ger. E yezhoù evel ar brezhoneg ne c'hoarvez ket ar wikefre-se betek henn ha da heul ez eo diaes lemel kuit amjstregezh ur ger diwanet er yezh tal. Ret eo evit se adsavelañ ar gemplezhded dre luniadur ar ger e unan.

Distroomp neuze da Gl. *provision*.

Hervez despizadenn jederezhel ha kemedel furmek an termen e c'hoarvez Gl. *provision*

- 1) eus ur c'holl da zont diawelet war-lerc'h un darvoud ;
- 2) eus ur garg da zont da heul un divizad start pe bennaennel.

Hervez an despizadenn galvezel e vez dleekaet ur gont karg evit arzerc'hel ent jederezhel al loazioù gougoret e-doug embregvezh ar bloavezh ma'z eo c'hoarvezet an darvoud pe an divizad. Leiaet e vez dre se disoc'h an embregvezh.

Setu a gaver el lizheradur arbennik. N'eo ket a-walc'h evit intent ster Gl. *provision*. Da welout sklaer e kinnigan ober un dezrann anadennoniel eus ar jedad Gl. *provisions*.

E peder flegenn e kaver ar *provisions* :

- 1) pa na c'haller ket enkefiañ ur gredouriezh ;
- 2) pa vez digresket gwerzh nevidat ur mad pe pa rakweler ne vo ket tu d'e werzhañ ;
- 3) pa vez digresket gwerzh ur postadur kellidel pe draezel ;
- 4) pa zegouezh riskl erveziat ur c'holl pe ur c'houst.

Heuliad jederezhel an darvoudoù-se zo stadañ, e disoc'h an embregvezh, ur c'holl erveziat jedet. An heuliad gwirel zo :

- 1) leiaat azez kemedel an tellad war ar c'horvoder (mar klot Gl. *provision* gant ar reolad kemedel) ;
- 2) leiaat ar buzad pe vuiaat an divigad. An heuliad kellidel zo muiaat arc'hant liñvel an embregerezh pa vez (ha pa na vez ket a arc'hant liñvel ne gemm netra war an taol nemet el levrioù kontoù).

War-benn kompren gwell an anadennoù-se ez eo dav sevel un *delvan lunegorel teirment* eus ar werc'helezh armerzhel taolennet gant ar Jederezh :

1° *Ment an draelezh*, an alvez, ar c'halvezerezh.

2° *Ment ar gwir*, ar gevrank kenwerzhel, an dec'hmegañ kenderc'hadoù nevez, an derc'hañ ezhommoù an arvalion.

3) *Ment ar mon(eiz)*. An ergorenn armerzhel a dremen dizehan eus ur vent d'un all en ur gemer furm spesadel ar vent m'emañ. Pa skoulm daou zen A ha B ur gevrat

kenetrezo, emañ an ergorenn e ment ar gwir. Pa vez deroet an ergorenn (ur varc'hadourezh) e ti A, emañ-hi e ment an draelezh. Pa vez talet B gant A emañ an ergorenn e ment ar mon. Un enskrivadur jederezhel a verk an tremen eus ul lec'h d'unan all. Kemeromp da skouer pren un urzhiataer. Pa vez degemeret ar benveg gant ar prener A e skriv en e levrioù : “ Un urzhiataer (*ment an draelezh*) 'm eus prenet digant B, dleout (*ment ar gwir*) a ran 10 000 lur dezhañ.” Pa vez talet B gant A e skriv hemañ en e levrioù : “ Ur chekenn (*ment ar mon*) 'm eus kaset da B, ne zlean mui netra dezhañ (*ment ar gwir*).” Evel-se, ar Jederezh diazaou a c'hell deskriv armerzh un embregerezh en ur amparañ ur gread armerzhel a zo daou arvez un ergorenn armerzhel. Evel el Loc'honiezh pementadel ma'z eus ergorenoù dezho un anien wagennel ha rannigel, ez eus d'an ergorenn jederezhel un anien daouek : gwirel ha trael (G / T), trael ha monel (T / M), monel ha gwirel (M / G).

Ur wech savelet an delvan-se, pa veneger ur Gl. *provision* ez eo dav gouzout e peseurt egor emeur, rak un unvez armerzhel (tiegezh, embregerezh, Stad) n'emañ ket amparet gant an hevelep mentoù hervez o derez kemplezhded. Bez' e c'haller despizañ peder reizhiad armerzhel amparet gant an tri daouad usveneget mui an hini ma loc'h an drovezh korrarmerzhel.

(YBAN da JC – 15 04 97)

Distroomp da Gl. Sz. *provision* enta. Gwelet 'c'h eus e GEAK. ez eo bet rannet ar mellad *provision* e pemp rann : 1° Jederezh : **pourvezad**. 2° Bankerezh : **goudor**, **fiziad goudoriñ**, **pourvezad** (evit ar chekennoù da skouer : *chekenn dibourvez*). 3° Ardoerezh : **staliad**, **bonad**, **kroniad**. 4° Mererezh (tiegezh, strollelezh...) : **pourvez** (-**adur** &), **bitaih** ; 5° Taladur : **rakpae**, **raktalad**, **rannbae**, **rann-**. Merzhout a rez, evel a lavaren e'm lizher bloaz 'zo, ez eo Br. **pourvez** ledan e erdal, pezh zo kantreizhet gant istor ar yezh. Te oar e teu Gl. *provision* ha *pourvoir*, *pourvoi*, Sz. *provide* eus La. *providere*, *provisio* "rakwelout, diawelout, raksteuñviñ, pourveziñ" (La. *pro-* "rak-, er-, war-benn, dirak, evit"). Evit Br. **pourveañs**, **pourvezañs** a zeu eus Gl. *porveance*. E krennvrezhoneg e kaver endeo **pouruision** (M. 3302) ha **pourvysion** (G. 142) hag e revez boas **pourvezañ**. Peadra d'en em c'houlenn ha n'o deus ket hon diaraogerion eus ar Grennamzer klasket dezneuziañ Gl. *porveance* e-lec'h un amprest plat. En un ger, emañ kenstrollet ar rakger Gl. **pour-** hag ar stirann Br. **-bez-**. Hiziv an deiz e rafemp gant ar rakger Br. **er-** kent eget gant **pour-**, pezh a rofe **ervezañ**, kuit a sevel ur ger hiron. Ha ned eo ket se e dibenn dezrann ur Gl. *provision* ? Un enskrivad

el levrioù e sell

d'un dra bennak “ erveziat ” (disgwerzhad, koll, kredouriezhoù na vin ket enkefiet...). GEAK. a zispleg Br. **erveziat** dre Gl. *futur au sens hypothétique, possible, imaginable, potentiel...* Evit Br. **pourveziñ**, Gl. *provisionner* ur gont ned eo ket arboellañ arc'hant ezveziat, hogen ober erveziadoù, eleze kredekaat ur gont (ha dleekaat unan all) “da dalañ ouzh ur riskl pe ur garg lakaet tebek gant darvoudoù beziat...” (*Lexique de comptabilité* (eil emb.), Dalloz, 1990).

Kement-se lavaret ne welan abeg sonn ebet da zilezel Br. **pourvez-**, hag eñ hiron, gant ar gwiziennet m'emañ a-c'houde keid-all. Sed ur ger arveret evelkent hag a-du ganit evit lavarout ez eo an arver a ro e ster dezhañ. Ac'hanta ! arveromp, arveromp ! ha fin vo d'ar gudenn.

Evit a sell an delvan lunegorel teirment a ginnigez a gavan deurus kenan. Evel ur sturiadell savelet en un egor liesment dre lies kedrann, hep paouez a vezañ un ergorenn hag unan hepken : ur sturiadell. Heñvel dra evit ur **pourvezad** : teir c'hedrann a ve dezhañ hep paouez evit kelo a vezañ *un* ergorenn hag unan hepken (soñjal a ran e Treinded ar gristenion !). Teir c'hedrann hervez tri ahel : an *draelezh*, ar *wirelezh* hag ar *voneizelezh*. Tu zo neuze da vannañ ar pourvezad e teir flaenenn amparet gant an tri ahel-se ha neuze empentiñ gwezhiadoù jederezhel o vont a-zaou, eleze pezh a anver ar *Jederezh diazaou* pe *daoustael* (sl. GEAK.).

Ne veizan ket da geñveriadenn etre al Loc'honiezh pementadel hag ar Jederezh avat ! Ha n'eo ket mont re bell ganti ? N'eo ket ar Jederezh ur ouezoniezh evel ar Fizik. Ne gredfen ket ober kentelioù Jederezh dit ! Hogen, soñjal a ra din ez eo ur pleustr ma c'hoari an devredañ ur roll gourfouezus (komz a rez-te a “ divizad start ”).

Evit Br. **arboellad** zo bet miret gant GEAK. e domani an espern, an armerzhiñ. Ne gav ket din e ve fur lakaat dizurzh aze. A zo muioc'h, gwelout a ran un diforc'h boniek etre ur **pourvezad** hag un **arboellad** : *arboellañ* a reer traoù *beziat*, arc'hant a lakaer a-gostez da skouer, e sell da ezhommoù da zont, tra ma *pourvezer* ur gont war-benn talañ ouzh peuzdleoù, eleze en em vanner en dazont da dennañ ur sammad diouzh an disoc'h, na pa ve buzad pe get. E se *arboellad* an tiegezh a ve kentoc'h pezh a vez graet *mirad* an embregerezh anezhañ : “ lodenn ar buzad goude tell, miret e glad an embregerezh ha douget e tu diwan ar ventel ; bez' ez eo arboellad an embregerezh ” (*Lexique de comptabilité*, id.). Ar **pourvezad**, o stadañ ur meni dle *erveziat*, zo ivez ur meni sammad erveziat, pezh a ra ar c'hemm gant ar miradoù, ar c'hevalaoù piaouel hag an dleoù da dalañ. Klotañ a ra ar **pourvezad** gant un ezkefiad, andien (Gl. *incertain*) e sevenidigezh hag e savad. Un anien hiron zo d'ar **pourvezad** : diouzh un tu n'en deus

ket da vezañ dastalet d'un trede evel un dle boutin ; diouzh un tu all n'eo ket ul loaz (Gl. *ressource*) peurlaosk (Gl. *entièrement libre*) evel ar c'hevalaoù piaouel, pa rank ar pourvezad bezañ hegerz da geñver an darvoud ez eo e roll parraat outañ.

Da evezh a dennan war Gl. *subvention*. Evel a ouzout ez eo bet dilezet kinnigadennoù VALLEE ha HEMON : *pourvezadur* g. VALL. p. 712, *pourvez-arc'hant* g. NDBF. p. 662, evit *skoaziad* g., *gward* g., durc'hadur ster hemañ a'm eus korvoet (sl. *Lexique de gestion*, id.)